

Влада Удружења
Жупанија Сарајево

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЈЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековог рачуна 53191
Администрација: Клеа Михајловић 46/1

Уредници: АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15
БРОЈ 11 и 12 —
јуна 1930.

Васиљак за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕЛИЋЕР

Издања 1 и 15 у месецу. — Годинша преглатна
48 дана. За иностранство 60 дана. Примерак 2 динара

In memoriam

Хелен Ланге

(1848—1930)

Стара 82 година, умрла је почетком маја у Берлину Helene Lange. Дуги ина година је била духова вођа немачког женског покрета. Она је била у центру рада за социјално, културно и политичко ослобођење немачке жене и проживела све фазе тешке борбе, а дочекала је и дивно испуњење. Најзначајнију борбу је водила за то да се отворе женској омладини све средње и високе школе и победила је; борила се да политичка права жена и могла је још да чује прве немачке парламентарке, а сама је добила једно ванредно признање своје борбе тиме што је умрла као почасна председница немачке демократске партије.

Живот који је почео 1848 и свршио 1930* тако пише њена најмилија сарадница и пријатељица D-r Gertrud Bäumer у „Frankfurter Zeitung“, „вех сам по себи јаде осећање широког ритма истинско великих снага, које формирају развитак у немирном темпу дневних догађаја. Из његов живота то се још нарочито осећа. Марна, непоштомна, сигурна, духовна снага, расте и скупља у себи у другој половини XIX века плодове немачког класицизма; једна у најдубљем смислу слободна природа тежи из теснаца женског живота ка акцији, да привде идејно богатство у дело и завет: у науку, културно, политичко и социјално правду... Најближи политички задатак јој је био: ослобођење жене. Каква страшна иронија — а веома мали број је то осећао — да је била онаква жена искључена из грађанског права за које су звали вагабунде из азија за пријатеље. Она је разумела демократију као *модерну принцип*, т. ј. да су права и дужности, област и одговорност нераздвајив фактори, који зависе један од другог. Њој је било одвратно да се бори за спољне познице, а да се истовремено и не брине за унутарње услове* којима би могла да задржи спољне познице. Тако је била наједно и радикална и умерена.“

Ова карактеристика унутарње ведичне Helene Lange отвара разумевање за њен солидни и успешни њени рад и за поштовање које је уживала. Њу нису никад услужили журналисти, који могу даду да пишу са њом о једној барској певачици и сутра са истим убуђењем о некој важној политичкој акцији, називали истакнутом и познатом јавном радником и т. д., јер је све што је уредила говорило само за себе и јефтина журналистичка реклама би је само поживала. Helene Lange је дала немачкој жени и првој немачкој женама целога света такве вредности које не трајати нечисто. Она је саргадила чврсте, неупорњиве, меке једној генерацији жене, на којој данас у великој мери стоји јавни живот Немачке.

омладину. У том смеру је почела радити и Helene Lange. Пошто влади нису хтеле успрет упорном тражењу жене изаћи у сукрет њиховим захтевима и доволити женској омладини посећивање средњих школа, једна мала група жена на челу са H. Lange оснива у Берлину год. 1889. „реалне курсеве за жене“. Четири године доцније ови курсеви претварају се у праве гимназијске курсеве. Материјалну помоћ за оне курсеве дава су женска друштва, а вођаство је било у рукама H. Lange. Она пише у својим „Успоменама“ (изашле г. 1921), о томе времену: „Може се рећи да се први пут у првостеној историји XIX века фактично преломило у томе заволу са естетизирањем у вишој настави женске омладине први пут се дао практични пример да женска наобраба буде пројекат здравим реализмом. Да би младе девојке положиле и матуру, то се чинило широком публици, журналистима и на крају крајева чак школским областима као слава шала. Школски одбор Берлина, који смо молили да нам и за будућност да нам расположе просторије једне гимназије за наше курсеве се „криво од смеха“ према причању ошчедила. Али, било је и таквих мушкарца, који нису посматрали ствар само са хумористичке стране; смеш је претство и завелико га је велико чуђење кад је првиш швајцера за Ускр 1896 положио матуру са најбољим успехом. Министар просвете изјавио је: „Оне су дале исто толико, некое чак много више, него наши млађани.“

После таквих успеха, очекивало се да ће се широм отворити врата средње школе и универзитета женској омладини. Али, баш напреду. Протињивши женскога покрета су подвојеном снагом почели борбу против уласка жене у средњу школу и универзитет, и требало је још више од десет година да немачке жене успеју да се законом (1908) дозволи слободан пути да студирају. Када је почела ова борба за уласак жене у средњу школу, написала је H. Lange једну књижицу „Ваша женска школа и њен циљ“ (1887), која је била сензација. Сва дневни листови су били пуни дискусија о начелима, које је у књижици износила H. Lange и била се веома дуго и јако спорила. Helene Lange је развила целокупан проблем женског питања и јасно одредила, који узведе има сваки између спољног и унутарњег живота. Удео жене оснива се на материнству и ту њену функцију треба потпомаћи да се развије у томе правцу, у коме се мења и културна функција, која услед промених привредних прилика постаје социјална. Упош илеу је H. Lange детаљније развила ош у једном крајнем делу „Интелектуалне границе између жене и мушкарца“ (г. 1897), где тражи да се прекине са механичком поделом рада и да се присутној организацији подела рада. „Наш захтев је“, тако каже H. Lange у тој књижици, „да престане са механичком поделом рада да може довести мах организација, природи свакога спола одговарајућа подела рада. Дајте пуно слободу индивидуалности свакога спола на свима културним подручјима; само под тим условом

се може показати, које нарочите снаге уклању на врхотина поља рада. У природи ствари саме је да ће они без нарочитог гурања споља узети она поља која су им најближа.“

Пошто се H. Lange тако енергично залажила на њом васпитање жене, није ни мало чуловано што се обради и онима, који треба да спроводити до васпитања. И тако је видимо г. 1890 међу првима, који пронађу рају организацију учитељана. Била је и председница организације учитељана и одмах прег године бржала је та организација 8000 чланова. Данас има та организација око 40 000 чланова.

Године 1894 био је основан Немачки Савез женских друштва а H. Lange је била у првој његовој унари, а доцније је била изабрана за његово пољасу председницу. Године 1893 основала је феминистичку ревију „Die Frau“, која излази као месечни часопис још данас и која у програматичном погледу један између најбољих женских часописа. Тој ревији остала је поред D. G. Bäumer уредник до последње дана свога живота и број њених чланака у „Die Frau“ је непрегледан. После рата је сконтрелисала ту све своје снаге и није их депала на друге пољасе. Кољико је био признат рад Helene Lange и у научним круговима, види се по томе што ју је берлински универзитет наименовао за почасног доктора државних наука.

Најважнија дела Helene Lange су списана (без обзира на чланке у разним часописима): Die höhere Mädchenschule und ihre Bestimmung (1887); Frauenbildung (1889); Entwicklung und Stand des höheren Mädchenschulwesens in Deutschland (1893); Die Frauenbewegung in ihren modernen Problem (1908, II издање г. 1924); Lebenserfahrungen (1921); Kampfzeiten; Handbuch der Frauenbewegung; у пет дела, које је издала заједно са D. Gertrud Bäumer године 1901—1906.

Helene Lange завршила је свој живот, који је био запрпа један револуционим животом. Ако данас немачке жене могу да продору свуда то је највећа заслуга њене енергичне, доследне борбе за ослобођење жене. Да и јавност данас другачије гледа на жену, њене способности и њен рад, та еволуција је такође у великој мери заслуга H. Lange, јер њен програматички, озлогласио је међушерење у жене способности. Била је срчна у своме раду, јер није свакоме дао да сачека и плодове својих напора и жртава. Њој је судбина покљонила то највеће задовољство, што га може добити човек, искрено предан идеји.

Београд, Штеби Алојзија

Савез европских држава

17 маја т. г. добило је 26 европских држава споменути француског министра спољних послова Бриана о организацији европскога савеза држава. Овај дан остаће свакако један историјски важан датум у посратерном политичком животу Европе без обзира да ли ће Брианов корак довести одмах видљив успеха или не. Важност тога корацима је у томе, што га предузима једна проминентна политичка личност, и што прихвата један активни државник идеју, који је до сада огромним идеализмом пронапи-

рала једна засебна организација, „Паневропска Унија“, али заправо једна особа, аустријски гроф Coudenhove-Kalergi који је први покренут те организације. Брианов поступак може сматрати Coudenhove-Kalergi као један велики успех, јер ће о његовој идеји, који многи одлични политичари и привредници отклањају као утопију, расправљати одговорни фактори европских држава. На споменути треба да одговоре европске државе до 15 јуна да се може спрешити за септембарско заседање Друштва Народа извештај о одговорима. Споменути Бриана, који је почасни претседник „Паневропске Уније“ је веома прецизно састављен програм мера, који се требало предузети у најближој будућности. Скоро све те мере су привредне природе као н. пр. организација једне привредне конференције, питање картела и трговина, социјално-политичко законодавство, трговинске тарифе, питање транзита и саобраћаја, и коначно проблеми хигијени.

Какаву ће судбину доживети Брианов предлог тешко је рећи. За сада изгледа нису најбољи, и ако се нагази читава Европа у једном страном привредном хаосу, јер велике силе нису нигоду одушељиве напредом „великога адвоката науке о миру“, као што називају Бриана. Он се свом сломом труди да осклони од европских народа опасност, коју представља 20.000 километара европских царинских и политичких граница. Те границе успостављене су биле у Паризу, Версајском уговором о миру. Сви који искрено теже миру, тврде да је баш тај уговор створио највећу опасност за будући мир, јер није задовољно захтеве ни једне нације, ни једне државе и што је омогућило стварање државина, које су у привредно-политичко погледу неспособне за живот. Те мале државе прибегавају високим заштитним царинама, да на тај вешички начин омогуће себи један њена тежак живот. Али, изгледа да ни један између садашњих државина у Европи нема довољно храбрости да призна тај факт јавно и да га узме као пољазну тачку за нову организацију Европе.

Coudenhove-Kalergi сматра четири фактора за највеће противнике стварању једне паневропске организације држава: 1) Националне шовинистичке; 2) Комунистичке; 3) Милитаристе; 4) Индустрijske, које траже заштите царине. Он сам сматра индустријске капиталисте међу свима противницима за најопасније, јер имају свуда највећи утицај на владе. Пошто су они највећа сила, борба противних стварању једне паневропске државе је најтежа, јер својим предузетима стварају свуда зависност појединачна и група.

Без обзира на све тешкоће које за сада спречавају истински, искрени почетак једне нове организације држава у Европи, ипак је важно да је бачена у највишу јавност једна без сумње здрава идеја, која ће можда доцније генерације прихвати и озбиљније, него што је прихватила садашње, које немају вере у идеју Паневропске Уније; In cessaribus unitatis, in dubiis liberatur omnibus caritas“. (У потребним снама јединство, у сумњаним слобода, у свима љубав).

Београд, Штеби Алојзија.

Извјештај о главној годишњој скупштини Женскога Покрета у Загребу.

Месеца маја одржана је главна год. скупштина Женскога Покрета у Загребу уз бројни одговор чланова.

Председница др Мира Водарка-Кочонда срдљиво је поздравила чланице и изнјавила укратко историју феминизма у Загребу. „Ж. П.“ покренуто је нашу жену, и ако досада у маломе броју. Али је тај мали број дубоко и свјестиво идеје рада да овога друштва, а ми мјеромо успех према дубини схватања идеје, а не по томе, колико је она продра у широке масе. Мале је број жена, које шире идеју феминизма, јер је тешка борба против предрасуда, кривог схватања и тумачења феминизма као и против нехтеда самих жена. Борба за право једнакости једнакости у правима и дукностима довела је у иностранству до успјеха. Код нас је та борба тек у првој фази, јер се боримо против тешких предрасуда као и против саме жене, која не воли да се бори, премда се бори ни против кога, већ само за себе и бољу будућност оних, којих долазе. Боримо се за једнакости пред законом, за приступ у сва звања, за која имамо способности, те за исправнио одцењивање рада жене, која није нишито мање вриједна члан људскога друштва него мушкарца. Надамо се, да ће, ма и напором дугог рада и борбе, постићи оне циљеве, а на чијем циљу је „Ж. П.“ јест, да тај фемин. рад што здужније подупру.“

Тајница др. Слава Растворач осврнула се у свом извјештају на три момента, већ према правцима, у којима се кретао рад друштва у минулој години: на судболовању у роду и на конгресима у иностранству, на којима је учествовао рад свих Женских Покрета у држави и на феминистички рад код куће.

Споменула је Интернационални феминистички Конгрес у Берлину 1929. и Конгрес Југословенског жен. савеза у Сплиту 1929. Приказавши њихово значење и знатне користи оваких конгреса позвала је чланице, да настоје, да у што већем броју присуствују сличним конгресима.

Говорећи о заједничком раду Алијансе Женских Покрета истакла је позитивне њене успјехе, нарочито оне на пољу закона. Наше феминистичке имаду данас, кад се живку рада на израђивању једнога законодавства за цијелу државу, тешку задњу, да све учине, како би се пред законом заштитили интереси жена. Једнако иду њихова настојања за тај, да се социјални и економски положај жене поправи.

Женски Покрет у Загребу уредио је и ове године као и претходних низ предавања. Предавао је др. Маша Јурић о „Конгресу жи-

тери. фемин. алијансе у Берлину“ и о „Састакну Мале женске алијанте у Варшави“; др. Мира Водарка-Кочонда; о „Знаменитим женама савремене Европе“; др. Ивана Роси о теми „Мјестност и дијете“; проф. Маријана Гушћи о теми „Живот жене у нашим планинским предјелима“; то је предавање пронајављено у професионалним Мир. Водарка-Кочонда о „Дукностима данашње жене“; предавање одржано у Женској кројачкој секцији; др. Зденка Марковић о „Личности и раду Милке Погачић пригодом 70-годишњице живота“; проф. Јулијана Бошковић о „Раду жене у модерној држави“; др. Ангела Мојић-Иванковић о теми „Како утиче звање на живот жене?“ (са медицинског становишта). (Са дискусијом.) Од предавања до предавања је одзив чланица бројнији и интересе већи. Предавачице биле су што одборнице што чланице Женског Покрета. Изван Загреба одржана је и једна предавања у Мира Водарка-Кочонда предавање у Вараждину и Коштајници.

Кад је Хиџињски завод у Загребу основао Селачко сменушнице т. ј. увоо тељаца од 3—4 месеца за узгој селачких девојка, хтио је „Ж. П.“ ступити у контакт с тим селачким девојкама, те у облику предавања изврш популарном облику хтио да буди њихово социјално свијест и да им разлике фемин. идеје, која ће оне, вратити се својим кућама, даље пронајавити. Међутим због неких интерних разлога није могао директор Селачког сменушнице прихватити сарадњу „Ж. П.“ Према састакну одржаном у Коштајници, др. Марије Крак, која је сакупила из наше литературе и историје грађу, из које се може упознати живот наше жене у садашности, у прошлости, у граду, на селу, у пољу, у одмор, у националним објацима и т. д. и тај се састакну у облику предавања читао тим девојкама.

У сврху пронајаве уређује председница Ж. П. др. Мира Водарка-Кочонда свакога четврга сталну рубрику у „Новостима“ под насловом „Модерна жена“, у којој третира феминистичка и социјална питања те доноси вјести о успјесима жена на знанственом, техничком пољу и на другом пољу код куће и у иностранству.

Пригодом 70-годишњице живота Милке Погачић, одличне јавне раднице на подручју школе, литературе и социјалне помоћи, покренуто је „Ж. П.“ акцију, да се у посебној рубрици излази опис живота и рада Милке Погачић, феминистичке новела из њених литерарних радова.

На завршетку овог извјештаја

осврнула се тајница на тешке проблеме у Загребу, под којима друштво ради. „Ж. П.“ ради на најразличитијим правцима, и на различитим радовима, ради на прогресу правне и економске егзистенције жене. Гаје би све жене морале сарањивати, ту се налази тек мален број оних, који разумује смисао, знамене Ж. П. Кад помислимо, да Загребу броји близу 70.000 жена, а „Ж. П.“ у Загребу броји тек 3—400 чланова — крај великог труда и знатних настојања жена, које воде тај покрет — онда можемо просудити, што значи радити у таквом амбијенту. Од големог броја наставника, банковних, поштанских и жељезничких чиновница, те студенткиња и радница тек је шпачица њих зачљане у „Ж. П.“ тек су пасивне и индолентне, нејавно никакво схватање и разлику мијењања за борбу о једнакости и право пред законом, а што је још горе, оне често управо нене свој напредак, него силом држе свој бесправни положај у смислу закона. То значи, да треба радити за жену и њен интерес често против нене њене власти. У таквом положају треба схватити, да чланица радница у таквом покрету значи мало, а да онај фапанга мора постићи сваки циљ. Циљеви су „Ж. П.“ велики и замашни, захтијевају велику, одлучну и уструјан рад, да стекну законски положај, који већ данас имају државни напредних држава. Тај ће рад захтијевати велики напор и успјех можда тек у далеку будућности, али ако ми не уберемо плодове посијаног рада, бит ће само плодове сијидеће генерација уживала посљедице наших напора.

Иза тога пронајаве је извјештај благодитеља Марте Узеапа о финансијском друштву.

„Ж. П.“ се развила анимирана дебата о томе, како би се проширило чланство „Ж. П.“ Многе чланице предузимају блокове за издавање потврда о чланству, какове је одбор за ту сврху да штампају, па ће свака у свом кругу ширити идеје „Ж. П.“ Јављају се банковне и поштанске чиновнице, које су вољне пронајавити идеје друштва, свак у свом дјелокругу. Чланице предавају, да се пореди око поновног отварања женског клуба на су вољне малим мјесечним приносима омогућити овој акцију. На посебном циркулару одмах записују своје прилике за позивом чланицама, да присуствују једном извршном и отвореном Социјално-универзитетском у школи нар. згради у Загребу и Конгресу Интерн. жен. савеза у Беоу завршене је ова скупштина.

Треба истини да је ова год. скупштина била изванредно посећена и да су чланице саслушале с највећим интересом и пажљиво слушајући фемин. рада и настојања „Ж. П.“ у Загребу.

Др. С. Р.

Из рада Интернационалне лиге жена за мир и слободу

Почетком маја боравила је у Београду неколико дана госпођа Камил Древе да посети Југословенску лигу жена за мир и слободу. За време своје боравка присуствовала је једној седници управног одбора наше секције, и после одржала је једно јавно предавање, које је било веома значајно и веома добро посјећено. Из његова одговора на питања једне госпође из Београда, која је била присутна на бугарском лигом све за одржање љетске школе Интернационалне лиге, која ће бити у августу т. г. у околини Софије.

Интернационална лига жена за мир и слободу укључује један програм, а на редовним седницама свих земаља са паролом: „Мир и слобода“ циљан за злочин, зато тражио да се поштите и сва средства за рат“. Лига позиваље све да својим потписом изјаве да ће тражити од својих влада да оне предузму све, што унапређује опште и потпуно разоружање свих земаља, и што може привести разоружању искреном остварењу. Међу првим личностима, који су потписале проглас налазе се између осталог: Јан Адамс, председница Лиге; професор Алберт Ајнштајн; књижевник Томас Ман, који је добио ове године Нобелову награду за књижевност; министар правде у Немачкој, професор Бертолд Рисел из Билефелда, који је био за време рата прогубљен и затворен, јер је јавно позивао на отпор против светског рата; Селма Лагерлеф, призната књижевница; професор Парас из Швајцарске, познати пастор-социјалиста; Јоза Мајредер из Аустрије, која изазује велику поштовања међу чланицама феминизма и социјалне лиге, и која је била приликом свога 60 рођеног дана изабрана за почасног гранаана Беога; духовити књижевник Штефан Цвајг и т. д.

У сарадњи са немачком Лигом за одчевање права и са Лигом Ховард (Америка) за реформисање Билоступка упутила је Интернационална лига жена за мир и слободу Друштву Народа предлог, који има за циљ да се побољша уређење казних завода. Обзиром на тај предлог је дане Савез Друштва Народа следећи закључак: „Обзиром на то, како се интересе великог броја жена из свих земаља за реформу казних поступака и обзиром на интернационалну важност тога питања, моли Савет да се постави то питање на дневни ред заседања Друштва Народа с тим, да се донесе одлука на који начин би Друштву Народа најбоље помогло интернационална комисија за проучавање питања притворника

тор, пошто је Лампа погубљена, њихова веза буде узаконена.

Доминија је на нову представљања и својим физиком као и Јулија, кћи Титова, само што је кривањав свод које спреда већи и бде дијадеме. Ђене карактеристичне црте биле би: горд, одлучан израз и пуни, мало чулни облици.

Као супруга Доминијана на натписима нађеним у позорништу у Херкуланду, која је била затрпана Везуовом за време Титовог, Доминија је издјављива: Доминија Доминијана цезарица, кћи императора Трајана, Доминијонан на владу носи оне и титулу августика. Из овога првога времена заједничког живота о Доминија и Доминијан имали су једнога сина, чије име не знамо. О другој деци Доминијановој знамо још мање.

Прве године своје самосталне владавине Доминија је сасвим задовољна Доминију због Јулије, кћери Титовог, и зато по ступила на праго. Међутим Доминија није била због овога много ожалостена и учинила је све да накондани срамоту коју јој је Доминијан нанео. Још

Две римске царице и император Доминијан

У итимијаном животу императора Доминијана (36 године) је била једна велика улога жене: Јулија, његова синовица, кћи императора Тита, и Доминија његова супруга.

Тит, брат Доминијон, у младости се двапуг женио. Прва жена Аријиндија Тертула умрла је рано, а из брака с другом женом родио је кћи по имену Јулија Ливина, која је била друге жене мало су познати, чак није остало ни новина с њеним личником, док је међутим Јулија прва из династије Флавијана, од женских чланова, која има више примерака новца са својим ликом.

Године које су Јулија Августа, ћерка императора Тита, родила није на познати. Световице је једнако имену Јулија, која је умрла у Јерусалиму на дан рођења своје кћери 70 године; други опет мисле да је рођење Јулијино било око 70 године.

На новинама се оцртава Јулијино идеје мало упорно, тврдо, као окружује читаву гуђва, уједнако спреда кратко подлишне косе и мала дијадема. Стари писци не описују у делима њену лепоту, али по томе што је Доминијан у њу био веома привлачан, јавно закључују да је била веома негопа.

Живот Јулијин, и ако она стварно није била царица, по својој неуверености и раскоши, пореди се са животом Повеје Сабине, жене Неронове, или злогласне Месалине, жене цара Клаудија. Тит је овај живот своју сврху у јену уједнако имену: брзоту и раскош, али је овај одлијеги ту понуду и Јулија се уда за Флавија Сабина, некако Веспасијановог. Но тек што се Јулија удала у Доминијана плане таква љубав према њој да је био изван себе. Ни мало увређена његовим равним одбијањем Јулија одговорила је на његов љубав, али да би дошла Јулију потпуно за себе. Доминијан отера своју супругу и нареди те убију Јулијиног мужа Флавија Сабина.

Врло је интересантно да новац с ликом Јулијиним није ковао Тит

и друге заинтересоване организације у њиховим тежњама за реформу казних завода на основу делова привредних, социјалних и хигијенских начела.

Najbednejši

Materinski delo je za nami. Mnogo se govori in piše ob tej priliki resno in odkritosrčno besed, mnogo in more biti še več — ne bojim se povedati — se govori in piše tudi bombastičnih fraz.

Mati vzglubi svoje dete že, ko je pod njenim srcem. Za dete trpi in skrbi že instinktivno, vzgaja ga po svojih zmognostih in močeh ter se trudi, da mu usta vri čim boljše existenco. Visi na otroku, ki je kri njene krvi, meso njeneja mesa. Vse pa, kar mora sploščati in ljubiti svoje stariše in čim jim ti niso dali nič drugega raz en življenje. Za golo življenje se je že in se še po marsikdo hotel zahvaliti. Če ni svoj živ da nič drugega ko nesrečen trpin, katerega so stariši zamerjali telesno in duševno ter ga od rane mladosti vprejali v težko delo, da mora postopiti v ljubilo svoje besede, nobene tve, prijatne ure, ali bi ne bilo bolje zanj, da ne bi bil poklican v življenje?

Poleg mater, ki vestno izpolnjuje svojo dolžnost, je, žal, tudi mnogo talih, ki v negi in skrbi do svoje dece daleč zastojajo za brezumno življenje, ki iz njih izvira in brani svoje mladice. Če ni donaka otroku hrane in jih krmi tako dolgo, dokler niso v stanu preživljati se sami. Kako pa premore mater, ki niso vredne teže imena? Svoje male mučenke drže v naročju na uličnih vogalih, na cerkvenih stopničah ali ob vrtni ograji ter prosičajo. In te berčarice ne zapazijo, ali zadržijo, ali gredo brezvestna mati vsčrpjala da bi obrnila nose tvojo poroznost? Saji ni tako dolgo, odkar so časopis pisali, da je otrok v naročju take berčarice neprestano jokal. Ko je neka gospa opozorila oblasti nato, so dete preiskali in našli v povezanem ocescu zveška palka, ki je razjedal in pihal, da je neprestano jokal, da bi se hudeh vzbudila okrutnica okrutnica v tlem usmiljenje.

In ona zverinska mati, ki je prišla ponosno pijana domov in — ker je trimesečno dete jokalo — mu sedela na lobanjič tako dolgo, da mu je je strla! Koliko je otrok, ki hodijo ob hiše do hiše, od vrat do vrat prosi-

čit in ki si ne upajo domov, če ne naberejo dovolj. Oblasti ni sumnje na da so to berčarki, prebrsane malec in mladi kosar, kakor bi bili pakupovat ali bi komu kaj nebila. In male deklice, se ljudskosko obvezne, ki stoje na ulici ali hodijo po hišah ponujat skromno cvetje, ali niso to mučenke? Vprašala sem tako deklico, zakaj zanemarja na tak način šolo, pa je odgovorila, da je mati rekla, da je bila da nič, tako pa da le zaslužiti kladu denarja.

Največje pomanjlost so vredni taki otroci, ki imajo samo delo in dolžnosti, ki poznajo samo šibo in glad, samo strah in trepet pred stariši brez vsakršne ljubezni.

Ko bi mogli in smeli govoriti bedni otroci mučenici! Ko bi mogli povedati svoje grobe, morebiti bi se svet le zdrazil ter skušal olajšati trpljenje tem nedolžnim mučenikom.

Ko bi ti mali trpini imeli svoj obraz, in sam dan v letu, da bi ne bili preganjani, ne bi bili tepeni, ne bi bili lačni. Kdo ve zanje, kdo more v zakajane kočice, v zanemarjene domove, da bi videli bedne otroke, ki brez vsake svoje krivde, kdo more poseči v pravice se tako zverinskih stardj?

» Najbednejši vseh bednih, kaj bo Vaš dan, en sam dan solnce in veselja, in ko bi ga tudi kdo dal, ali bi ga bili deležni vi, najbednejši vseh bednih, ki trpite in umirate po temnih kotih svojih domov? »

Ko vidimo in čitamo o takih nesrečnih malih bičjih, ki jetejo ob vogalih ulic, na cerkvenih stopničah ali prosičajo od vrat do vrat, vzklikamo s pesnikom;

»Učevska ustvariti nikar.«

Ljubljana

Marica Bartol

Nastava iz domaštva v jednom modernom industrijemom preduzeću

Pozната немачка фабрика Zeiss u Jenu (botičnici i fotografijski aparati) osnovana je već godine 1913 kurseve iz domaštva za svoje radnike. Vođstvo preduzeća i radnički savet uvideli su da treba spremiti žensku radnu snagu iz radionica i kancelarija za dopunjivanje njihov poziv domaćine i majke, naročito što se broj zaposlenih radnica povećava iz godine u godinu. Radnice nisu obavezne da posećuju kurseve, a baš zbog toga te njihovo učestvovanje u radu kurseva mnogo iskretnije i radosnije. Kursevi se održavaju od aprila do oktobra, a jedan kurs traje prosečno dva do pet meseci, nedeljno po 2-3 časa. Dopoljni kursevi povereno je naročitoj sestri, koja je specijalno spremljena za higijenski i socijalni rad po fabrikama. Takve sestere nastavljaju naročito velika preduzeća u Engleskoj, Немачкој и Француској, i njihov zadatak je pre svega da se naučuju majkama pri ručni kod neke odgođete,

mišljenja nije mogla više da bude iskretna kao ranije. Domaćinje se stalno nalazila u strahu strepenje od osвете мужа tiranina i najzad stupi u zaveru protiv Domaćinija, koja može biti ne bi ni uspeła da nije i ona učestvovala.

Domaćinje je umrla nešto pre 140 godine u dubokoj starosti. Izgleda da je ona ipak kao carica pokazala i neka dobra dela. Često se ieno ime velika i slavni na nadgrobni natpisima osobeženika. Храм у Габрији који су подигала два osobeženika кој за uspehom, a који je svake godine svečano proslavljao dan rođenja Domaćinijog, jedan je veliki dokaz za ovo. Јеврејски историчар i jedan od vođa јеврејског устанка, Флавије Јозеф između ostalog slavio иена дела i kaže да је и он сам, ако је био изјављивши, uživao њено милост. Затим, Domaćinija je bila vrlo богата — spominju se иене фабрике гигаља које су нађене у великом броју у Риму и најближој околини — i често је издано помагала i делатија помоћ онима који су јој се за то обраћали.

Београд,

Зорина Симић.

да надлежну чистоту у свима просторима фабрике, да посећују радничке станове и т. д.

Radnice pohađaju za kurseve veoma malu sumu (8) њених месечно, око 8 ливри. Наплаћује се због тога да се ојача осећај заједничког рада и међусобне одговорности. Настава обухвата: кување, кројење и шивење рубља и хаљина, негу болесника у кући и врсту помод код несретних случајева. Према потреби се упоредно отварају још курсеве за једно одчење, курсеве за бробољ рад, као и курсеве за децијим забавиштима да мајке могу забављати своју децу једним смешним радом који је заједно и забава, курсеве за гимнастику и пегање. За жене запослене особља отварају се нарочито курсеве по подне, у којима оне уче кројење и шивење рубља и одела. За раднице се одржава курсеве у вече. Учионице су смештене у нарочитој згради у средини вароши, где су и просторије за вежбање у гимнастици. Нега одојчета учи се у колевци фабрике. Осим суботе одржава се, сада сваког радног дана пет различитих курсева и поред сестре је запослена још пет ученица. Према извештајима не показују учеснице на послу никакав замор, напротив сасвим различит посао од онога који морају вршити раднице преко шелога дана у фабрици, рад у курсевима их очигледно освежи. Изгледа им као пријатан одмор пошто многогата рад у радioniцама и kancelarijama. Учеснице су саме желеле да се продужи рад од 2 на 3 сата недељно. На курсевима влада другарско расположење и раднице постају према вођелици и наставницама веома искрене и поверљиве и им своје радике и своје бригае, које имају на послу и у кући.

Od 1913—1914 bilo je 7 kurseva sa 108 učenica, a prosečan broj u fabrici zaposlenih radnica je bio tada 639. Od oktobra 1928 do novembra 1929 je bilo 46 kurseva sa 590 učenica, a broj radnica je bio 1100.

Jedan važan zakon

Немачки парламент примио је 8 априла т. г. закон, који уређује пролавање алкохолних пића. За закон се водила неколико година оштра борба између апстинентских организација и организација малих и великих продаваца алкохола. На жалост апстинентства у нови закон није била примљена одређба, коју су они наринше branili т. ј. одређба о праву становника једне општине да забране или дозволе отварање нове кафане путем општег гласања. Нови закон је ипак важао с обзиром на заштиту омладине од злоупотребе алкохолних пића

Из живота једне осиромашене породице

Последњи број Гласника Интернационалног Женског Савеза доноси велику животну историју једне разних врста апстинентства у нови закон није била примљена одређба, коју су они наринше branili т. ј. одређба о праву становника једне општине да забране или дозволе отварање нове кафане путем општег гласања. Нови закон је ипак важао с обзиром на заштиту омладине од злоупотребе алкохолних пића

и уредивштво

Ана Х. Шо, једна између највећих Америчанка свога доба, родила се 14 фебруара 1847 године. Било је четири године, кад су се иселили њени родитељи у Америку. Кад је било малој Ани дванаест година њен отац се преселио у северни Мичиген, где су биле тада још прашуме. Отац је поставио ту прашуму дрвну кућу, и ево шта је било у кући израдили су чланови породице сами.

Кад је букнуо грађански рат у Америци, отац и браћа отишли су у рат и цела брига око куће и породице остала је на младој девојчини; она је кувала, прада, спремала дрва, неговала болесну мајку и учила

и с обзиром на неке опште одредбе забране алкохола, нарочито ракије. Најважније одредбе овога закона су следеће:

1. Особама које нису испуниле 18 година не сме се продати за властиту потребу ракија или такова пића која у претежној мери садрже ракију.

2. Особама које нису испуниле 16 година не сме се продати ни једно алкохолно пиће за властиту потребу.

3. Забрањено је продавати ракију и пића, која садрже у претежној мери ракију на свима игралиштима, спортским просторима, просторима за гимнастичке вежбе.

4. На свима забавима, на којима је у претежној већини омладина (школске, спортске итд. забаве) забрањено је продавање алкохолних пића.

5. Пјанићим особама не сме се продати ни једно алкохолно пиће.

6. Највиша покрајинска власт сме забранити продају алкохола у извесно доба у јутру и највише за два часа дана у једној недељи, нарочито у дане кад се прима плата и у изборне дане.

7. Пре дозволе за отварање нових кафане и продавница алкохола треба саслушати месне полицијске власти и општинске власти. Највиша покрајинска власт може, у циљу такође мишљење инспектора рада, уредити за заштиту деце и хуманих удружења. Ако се дозвола изда, могу се сви ти фактори жалити са мотивацијом да нова кафана није у потреби.

Интернационални конгреси

Интернационална лига католичких женских друштва одржала је од 18—25 маја конгрес у Риму. Главни предмет расправе: Обнова моралности у хришћанској породици.

Интернационални женски савез имао је главну скупштину од 26 маја до 7 јуна у Бечу.

Интернационални здружени конгрес од 24—28 августа у Бечу. Пре тога, 21 и 22 августа, била је интернационална конференција жена — задругара, која ће расправљати о следећој теми: Шта је жена мајке? Да ли јавну помоћ да могу саме васпитати своју децу? Да ли се могу самостално одлучивати? Да ли могу обављати свој позив и заједно васпитавати своју децу?

Интернационална конференција за контролу рађања одржава се од 16 септембра у Цириху. На конференцији прочитаће се реферати из разних земаља о резултатима контроле рађања, а поред тога су најваљне још следеће теме: Контрола рађања у односу према здрављу мушкарца, жена и деце; у од-

млађу сестру колико је могла. У свом тежком животном одлучивању да ће придобити толико знања и наука да јој живот буде богатији и да јој пружи више задовољства. Осעהала је у себи тежњу да придруже, имала је жељу да постане свештеник (пастор), и ако још никад није чула о жени-свештеници. Шума је постала њена прва парохија, постола би се на стари пап и држала придруже црковна прашума.

Са 18 долара у шепу отпразнила се у осамнаестој години у Мичигену да се упише на Албион-Коледџ. Није се много бринула како ће да живи, јер жеља да постане свештеник је била тако огромна да јој је безмерно јачала вољу и да је била спремна да подноси све штогод јој придруже субјива. Како јој се случило у Коледџу, указала јој се једна да држи предање на једном скупу методиста, она је још цврљше истрајала на томе да постане свештеница. Њена породица се одупрала, али безуспешно. Узбрзо је отишла на теолошки факултет у Бостон, и дипломе је један уживан живот за њу. Радила је, главовала и смрвала

Али љубав између Домаћинје и До-

носу према привреди, техници, становништву и побољшану расе. Обавештења се могу добити од госпоње Janet Chance, London WC2, 10 Adelphi Terrace и од госпоње M. Martin, Zeneva, 12 rue Cartie etc.

Интернационални конгрес за морално васпитање од 23—28 септембра у Паризу, Сорбона. Теме: Историја према моралном васпитању. Удео дисциплине и самовладања на моралном васпитању. Разне методе у моралном васпитању. Детаљнија обавештења даје госпођа Marjia Butts, Zeneva, 44 rue de Marchais. Пријаве према: A. Schleicher, Paris XVI, Rue Michel-Ange 8.

Светска лига за сексуалну реформу има у Конгрес од 14—21 септембра у Бечу. На дневном реду су изазов остала следећа питања: Становништво; сексуалност и душевни живот; рационализација бракања и економски сексуалности и правни поредак. Обавештења даје: Zentralbüro der Weltliga für Sexualreform, Berlin NW40, In den Zeiten 10 (Institut für Sexual-Wissenschaft).

Одредбе новог Кривичног законика о прекрдају труднеће

Наш нови Кривични законик који важи од 1 јануара 1930 год. садржи одредбе у §§ 171,172 и 173, које одређују казну за случај намерног побачаја. Казна се растеже на жену која изврши побачај, а такође и на њеног мужа, ако он би јој прионе помогао. Прекрдају труднеће дозвољено је само у томе случају, ако је живот жене или њено здравље у опасности. Важе дакле само медицинске индикације, а не и социјалне. Наравно да мора ту врсту прекрдаја труднеће извршити лекар који мора сваки такав случај пријавити властима и који се тек на основу мишљења нарочите лекарске комисије извршити побачај. Члан 173 Кривичног законика о влашћу Министарство народног здравља да изда нарочиту уредбу према којој треба да се управља лекаром у таквом случају. Уредбу издаје Министарство народног здравља (Службене Новине број 105 од 10 маја 1930 год.) и према члану 172 Кривичног законика, који тражи да му лекар и бабица пријавити довршене започетог побачаја, министарство је такође приносило уредбу која је објављена у истоме броју Службених Новина.

Одредбе новог Кривичног законика, које се односе на побачају, доносило је следећем:

§ 171. Трудна жена која сама свој плод побаци или другом до-

се; њено одело постајало је све поцепане, али она је студирала вастрно и поред тога зарађивала онолико колико је било потребно за бедни живот. Све те неприлике и њене спречавање у томе да скупи огромно знање, да изопштри логику, да изабави и својом говорницом, била је у своје доде један између најславнијих америчких оратора. Њен карактер је за то време постао одлучан и непоколебљив.

После положеног испита била је позвана као парох у Сав Соле у држави Massachusetts, где је остала десет година. Њена црквена општина је с почетка није пријемила баш и најдаближе, и јер је црквене општине била је још искрено заволела.

Живот Ана Шо увек се одлучиво према теشوћима које су називале. Као парох је увидела да би било од велике користи, ако би нешто разумно о медицинској — и одмах се уписала на медицинску школу у Бостону. Три године је радила тако да је савесно вршила свештеничку дужност и заједно била студент медицине, и још је помагала у једној суседној парохији.

пусти да јој то учини, казниће се затвором до три године.

У особито лаким случајевима може суд ублажити казну по слободној оцени, а ванредноу матер, ако је сама извршила побачај, и ослободити од сваке казне.

§ 172. Ко трудној жени да њен захтев или пристанак да како средство или учини да плод побаци, казниће се строгим затвором.

Ако то учини лекар, апотекар, бабица или лице које то врши за награду, казниће се рођијом до пет година.

Лекар или бабица казниће се затвором до године и заточе и у случају ако њен започети побачај доврши, а о томе не извести надлежну власт у року од три дана.

§ 173. Ко трудној жени да какво средство за побачај или да сам према њој употреби а баче њено воље и она плод побаци, казниће се рођијом до пет година.

Ако жена од тога умре, учинајак ће се казниће рођијом најмање пет година. Неће се казниће лекар који трудној жени за претходну пријаву власти а на основу лекарског комисијског мишљења правилно изазове прекрдају труднеће или побачај да би јој спасао живот или отклонио неизвесну од изава, пријаву суду, и да она кад то никаквим другим начином није могуће.

О образовној комисије Министарство народног здравља издаће нарочиту уредбу.

Књижевност

Др Клевија Атанасијевић: Философски фрагменти, књига друга, Београд 1930, стр. 240, цена 30 дина.

Недавно је изашла из штампе друга књига Философских фрагмената г-де др Атанасијевић. То су етичка разматрања дата у облику афористичком. Добар посматрач човека, г-нда Д. Атанасијевић нам у оригиналном стилу, са својом пелогошћу и јасноћом, приноси једну изашаვენу књигу. Књига снажно привлача нашу пажњу. Ми је са задовољством препоручујемо својим читаоцима.

Даринка Никодић. — О прослави 25 годишнице Дома ученица средњих школа изашла је занимљива књижница о оснивању и творцу Дома — г-дине Даринки Никодић, професору и познатој просветној и јавној радници.

Три пута недељно је одлазила у Бостон на предавања. Постао је доктор медицине и била прва Американка са свршеним теолошким и медицинским факултетом.

Године 1885 се веома заинтересовала за аспинетски покрет и за феминизам. Да би могла служити овим циљевима, она напусти своју парохију. Постао је агитатор за женско право гласа и сва се предлага покрету жена. Удружила се са великим вођом америчких жена, Susan Anthony, и непрестано радила на пропаганди за феминизам. Благодаћеру њој за кратко време је порастао број чланова од оснивања и творцу Дома — г-дине Петуса од 17.000 на 200.000. Године 1904 била је изабрана за председницу Савеза самалуштетских женских организација, које су се бориле за право гласа и остала је на томе месту 10 година, испуњајући преданим радом.

Кад се 15 марта 1888 оснoвао Савез америчких женских удружења, била је изабрана у његову управу, а истовремено — при оснивању Интернационалног Женског Савеза — била је изабрана за председницу комисије за женско право гласа.

из пера г-це Јелене Јазаревић, професора. Ту је испрвен наједноставан живот пун рада и ове ретке жене.

Највише интересанто школовање у Русији, у Смолној институту, па затим се ређају догађаји, поглавком Служба 1889 и завистаник рад, оснивање Кола Српских Стараца 1903, оснивање Дома ученица 1905 и изидање зградне гимназијске интернатом. Страдања г-це Никодић за време рата када је Бугари протерују. Улога Дома за време рата и обнова после ратова, нова зграда Дома, и најзад оснивање Женског Савеза у Сарајеву. Француско српско завистиша. Све су то били велики послови у којима је са пуно воље и пожртвовања радила и још и данас неуморно ради г-нда Никодић. — Књига се чита као роман. Продаје се у корист „Друштва Мајке Јевросиме“. Ми топло препоручујемо ову романсирану биографију.

Halide Edib: The Turkish ordeal. John Murray, London, 408 strana, 21 шилিং.

Ову књигу написала је жена, која жини сања у прогнанству, али која је још пре садашњег стања у Турској имала тамо веома значајну улогу у женскоме покрету. Написала је своје успомене из година 1921 до 1922, кад је била у Турској борба за слободу и државну независност. Она је имала великог удела и у бурним временима и утицала је на састав владе. Јунак њеног приповедања је прости анатолски селџак. Она описује површно европизирање Турске, јер види како су потребне њеној земљи, коју воли бде шовинизма, дубоке социјалне реформе, које се остваре преко њуна.

Белешке

Жена изабрана на вишем теџајом испиту. У предлогу Главног просветног савета. Министар просвете је наименовао г-цу Малвину Гођи, професора, за свог изабраника на вишем теџајом испиту у Женској гимназији у Нишу. Г-ца Гођи је већ отишла да изврши додељену дужност.

Штега је што се и друге две кандидатнице Просветног савета — г-ђа Д-т. Милевић и г-ђа Д-т. Проф. З. Затреба, и г-ђа Д-т. Исидора Секулић, професор из Београда, нису могле примити ове дужности.

Шире састанак Женског Покрета у Београду, 20 маја т. г. одржао је Ж. П. у Београду шире састанак управног одбора и редовних чланова, на ком се расправљало о начрту закона о службеном односу културних радница. Пре тога, које је предлозила управа за измену и до-

Као грађанка своје земље била је Ана Шо пројекта највишим идеализмом, а њен практикан рад одликовао се увек једним промишљеним системом. Имала је невероватно стрпљивост, огромну толеранцију, храброст и енергију, коју није могла смањити никаква нестепек у раду. Шездесетлет година свога живота посветила је женском покрету. На интернационалном конгресима је била она прва жена-свештеница и скоро ни један конгрес ни Савеза ни Алијансе није прогласила.

После свевског рата и после победе женског права гласа, одлучила је да се опет посвети свештеничким дужностима. У то време је замудила америчка судица. Лица, која се (Лејди те спорне расе) да својим сјајним говорничким даром служи циљевима те лиге. У томе времену била је већ 72 године стара и напор да говори на један дан неколико пута на великим скуповима и путовања које су јој била скочпана са оловом смалтираном, учинило су да је подлегла забављању плућа и у својој кули, у Мајлану, Пенсилванија, умрла је 2 јуна 1919 године.

Др. Ана Шо је била кроз цео свој живот верна патриоткиња и

пуну нарта, била су примљени једногласно. Састанак је био добро посећен, дебата жива.

Сарајини Нанду, о којој смо пре кратког времена писали у нашем спису, постао је после арајетине Гандија и његовог замика вођа индских националиста. Али убрзо затим су енглеске власти у Индији ухапсиле и њу. Сарајини Нанду је била арајетина 21 маја у Дарезани, где је трајала борба између индских добровољца, који су се борили под вођством Сарајини Нанду и полицијом два сата. Уједно са њоме је било ухапшено још око 200 добровољаца, међу којима се налази и трећи Гандијев син.

У судској служби у Немачкој сада је запослено 74 жене.

Немачке лекарке протестују. 350 немачких лекарка потписале је једну петицију, одсеку за реформу казеног законика немачког парламента. Ове лекарке траже да се узине онај параграф, који одређује казну за жене које изврше побачај. Оне траже да се побачај све казниће само, ако га не изврши апробирани лекар, или га изврши апробирани лекар, а не обраћа довољно пажње операцији, или га изврши протвено жене. Ако би одсек отклонио овај предлог, он предлажу следећу одредбу: Ако је трудноћа прикугнута од апробираног лекара по свима правилима лекарске вештине потребна због живота или здравља матери, побачај је не казни. Такође се све казни побачај, ако га је извршио апробирани лекар због социјалне или економске беде жене и на њен захтев.

Подвиг једне Енглескине. Кроз цео свет је прошло име Еми Џонсон храброг младе Енглескине, која се судила предстоје 6160 километара и стигла из Енглеске за 22 дана у Аустралију. Ова пилоткиња је стара тек 22 године. На путу је задесило неколико непријатних времена, нарочито су биле неповољне временске прилике кад је летела преку Индије. Кад је била на путу међу западним Индијом и Аустралијом, 24 часа није било никакве вести о њој.

Две најближе вештине у свету јесу: вештина владајућих људица и вештина васијајућих их.

Кант

Васијајуће жене, што је најбољи начин да се васијају људи!

Легуе

Пошћујуће жене, јер оне ублажу небеске ружаве у земаљски живот!

Шилер

снажна пионирка, али пре свега и у највећој мери била је велика филантропка. Она је била неустрашива и све је могла да подноси. Њена несломљива енергија којом је довршила своје студије на теолошком и медицинском факултету и са којом се доносила запалена социјалне реформе, све је допринело, да је постала женама и својим сарадницама светао пример. Њен неуморни рад је био посебен свима класима, свима људима. Владала је велике европске нације је код неког пријема истрајао на томе да се не дигне, да може сачувати свој синас за свој рад. Велика и искрено је било и поштовање сиромашних и бедних, које су гајили према њој.

У њену успомену основане су задужбине за политичке студије на Bryn-Mawr Collega, за медицинске студије на стручној школи за лекарке у Филадельфији и столна Ана Howard на Barbard Collegu у New-Yorku.

Ана Howard Shaw је била жена на коју може бити америчка нација горда.

Elizabeth Sears.